

dr hab. Tomasz Nowak, prof. uczelni,
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
w Siedlcach, Wydział Humanistyczny,
Instytut Edukacji, Zakład Sztuki

Siedlce dnia 23 kwietnia 2019 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Mikołaja Chylaka pt. *Atlas jako zbiór i podróż*
z dziedziny sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne, zrealizowanej pod opieką
promotorską profesora Wojciecha Cieśniewskiego

Recenzja, sporządzona zgodnie z treścią *Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym
oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* oraz uchwałą Rady Wydziału Malarstwa Akademii
Sztuk Pięknych w Warszawie z dnia 7 marca 2019 roku.

Informacje ogólne o doktorancie.

Mikołaj Chylak studiował na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom magistra sztuki uzyskał w 2000 roku w Pracowni Malarstwa u profesora Rajmunda Ziemińskiego. Aneks do dyplomu przygotował w pracowni litografii pod kierunkiem prof. Władysława Winieckiego. Część teoretyczną pracy dyplomowej napisał pod kierunkiem dr Jerzego Niecikowskiego.

Po ukończeniu ASP pozostaje w procesie twórczym realizując projekty indywidualne oraz bierze udział w prezentacjach zbiorowych w kraju i za granicą.

Nieprzerwanie od 2000 roku jest związany z zespołem szkół Bednarska, gdzie na poziomie licealnym prowadzi zajęcia z rysunku i malarstwa, organizuje warsztaty z grafiki, wzornictwa i architektury, a także coroczne plenery na Białostocczyźnie. Regularnie jeździ z uczniami na wystawy w Polsce i za granicą. Od października 2017 roku jest zatrudniony w Pracowni Rysunku i Malarstwa na Wydziale Wzornictwa ASP w Warszawie. Przez rok jako asystent prof. Andrzeja Bieńkowskiego. Obecnie realizuje swój autorski program nauczania,

pod opieką prof. Łukasza Korolkiewicza. W latach 2014 – 2018 był studentem studiów doktoranckich na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie. Malarstwo oraz dydaktykę studiował pod opieką prof. Wojciecha Cieśniewskiego, a przedmiot dodatkowy (grafika warsztatowa/serigrafia) na Wydziale Grafiki ASP w Warszawie pod opieką prof. Błażeja Ostoi Lniskiego. 22 lutego 2018 roku otworzył przewodnik doktorski na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie. Promotorem doktoratu jest prof. Wojciech Cieśniewski.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska magistra Mikołaja Chylaka z dziedziny sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne, zrealizowana pod opieką promotorską profesora Wojciecha Cieśniewskiego zatytułowana *Atlas jako zbiór i podróż* – składa się z cyklu prac malarskich, realizacji multimedialnej oraz z części opisowej, przedstawiającej szerokie spektrum źródeł inspiracji. Rozprawa doktorska – część opisowa – mgr Mikołaja Chylaka składa się z Części 1: Opisu części artystycznej rozprawy doktorskiej, Części 2: Udokumentowanie części artystycznej rozprawy doktorskiej, Części 3: Streszczenia części 1, Części 4: Wersji angielskiej streszczenia, Części 5: Bibliografii.

Czystość przekazu, układ poszczególnych części wydawnictwa oraz ich treść, jest oryginalnym dowodem zapisu poszukiwań malarskich inspiracji autora. Jest świadectwem eksploracji w poszukiwaniu autorskiego znaku. Znak, który pozwala na odkrywanie kolejnych intelektualnych wartości i znaczeń. We wstępie zapoznaję się ze sferą zainteresowań autora. Jest tu również swoistego rodzaju zaprezentowanie credo rozprawy.

Treść nawiązuje do *warburgowskiego* interpretowania niekonwencjonalnej metody odczytywania współzależnych zjawisk, składających się na wartości budujące cywilizację człowieka.

Rozprawa doktorska Chylaka jest intelektualnym świadectwem na to, iż malarstwo jako medium ciągle żyje oraz stanowi dowód mocnego oddziaływania ikoniczności, realizowanej środkami malarskimi w budowaniu współczesnych artefaktów kultury.

Część 1 jest formą prezentacji działań artystycznych ostatniego okresu w twórczości malarskiej autora. Znaczącym motywem kreującym staje się tu, jak zaznacza Mikołaj Chylak

- *Problem, który pojawił się podczas malowania cyklu obrazów doktoranckich, polegający na znalezieniu wspólnego mianownika dla tych pozornie odległych od siebie motywów, w tekście uosabia postać Abrahama Warburga, niemieckiego historyka sztuki żyjącego na przełomie XIX i XX wieku. Opis jego życia, poglądów oraz dzieła, któremu poświęcił swoje ostatnie lata*
- *Atlasu Mnemosyne, stanowi punkt odniesienia dla moich własnych sposobów działania w malarstwie.*

Prezentowane prace pochodzą z lat 2018-2019. Autor przedstawia obrazy wykonane w technikach akryl/olej na płótnie oraz technice mieszanej na papierze. Podejście Chylaka do medium malarskiego, poprzez spójność treści i formy oraz zastosowany kod ikonograficzny autora *Atlasu Mnemosyne*, stanowi oryginalny komentarz do procesu kreowania komunikatu, czytelny dla współczesnego odbiorcy. Chylak w autorskiej kreacji malarskiej ukazuje rzeczywistość i tym samym miejsce i rolę obrazu-kodu, jako formy dominującej w przekazie informacyjnym XXI wieku.

Inspiracje i zdarzenia budują poszczególne opowieści, które Artysta ożywia w przestrzeni płótna. Owe realizacje odczytuję, jako zapis autorskich historii, zamkniętych w bogatych pod względem ikonograficznym kompozycjach. Publikacja ta dopełnia ogólny wydzźwięk epizodu *Atlasu*, odnoszącego się do miejsc, ludzi oraz istoty ich znaczenia w procesie twórczym Chylaka.

Autorski tekst krytyczny wprowadza nas w przestrzeń malarstwa Mikołaja Chylaka. Bogata części opisowa pozwala na kontemplacyjny odbiór formy malarskiej. Kompozycje zbudowane są na wewnętrznej autopoesis – co pozwala na kontynuację motywu lub kontrastowe przeciwstawienie, które pobudza złożony proces pamięci i odniesień kontekstowych. Zabieg ten prowokuje do zadania sobie pytania, czy mamy do czynienia z propozycją autora, który powtarza określony kadr obrazu w określonej formie, tym samym proponując nową treść, czy jest to zabieg czysto „estetyzujący” .

Proponowane kompozycje malarskie Chylaka są świadectwem jego historii, jego doświadczenia. Określają zmieniającą się harmonię między światem idei, a naturą.

Jak każdy proces kreacji i stan świadomości nie jest zjawiskiem stałym i ciągłym. Stan ducha i umysłu przybiera za każdym razem inne formy, często zaskakujące dla samego artysty. O ile potrzeba wypowiedzenia się i stany ducha, służące kreacji artystycznej, bywają jednorazowe, o tyle świadomość jest wynikiem nakładania się kolejnych intelektualnych wartości . Ostatecznie widzimy je w prezentowanym cyklu potwierdzającym jego osobisty charakter. Kompozycje przywołują historię zdarzeń, które sprowokowały go do realizacji przedstawić treści przeżyć osobistych w sposób emocjonalny. Wykorzystując doświadczenie

warsztatowe w budowaniu materii malarskiej, w oparciu o bogate zróżnicowanie niuansów barwnych i walorowych, Chylak ukazuje niepowtarzalną atmosferę w przestrzeni malarskiej. Artysta poprzez ekspresję pulsującą wyrafinowanym ograniczeniem palety, w budowaniu formy podkreśla ascezę przeżyć oraz doświadczania. W kompozycjach obrazów naturalnie, wręcz instynktownie konstruuje formę za pomocą wyszukanego koloru, budując dramatyzm przedstawienia. To konsekwencja w kreowaniu relacji między ideami, a rzeczywistością życia. Rzetelnie budowane kompozycje - poprzez nakładanie – nadrukowywanie oraz ekspresyjne budowanie anatomii poprzez widoczny dukt pędzla, daje wyraz Jego malarskich medytacji. Obrazy Chylaka to swoistego rodzaju kody, w których ukryta jest określona informacja. W oparciu o czytelność przedmiotu, rzeczy, autor wprowadza odbiorcę w wielowątkową podróż w przestrzeń, gdzie ściera się to, co realne z tym, co nierealne. Wiara, z jaką podchodzę do odszyfrowywania tych prac, jest stanem ciągłej gotowości na odkrywanie kolejnych intelektualnych wartości. W tym wartości prawdy zawartej w wypowiedzi artystycznej Chylaka. Poprzez konstelacje przywoływanych kadrów - minionych obrazów w konfrontacji z teraźniejszością oraz mając na uwadze indywidualność naszego widzenia i interpretowania świata, autor przekazuje wartości odnoszące się do naszego poznania. Postawa twórcza Mikołaja Chylaka pozwala wierzyć w trwałość i znaczenie współczesnego języka malarskiego, jako wartości nieprzemijalnej w ciągłym progresie. Jak pisze sam autor we wstępie: *Każdy człowiek ma potrzebę bycia we wspólnocie. Zbiorowość tą, w moim przypadku, określiłbym jako grupę zbieracko-łowiecką, przemieszczającą się w ślad za pożywieniem. Przypadek, na którym chciałbym się skupić, to sytuacja współczesnego malarza, szukającego w naturze i kulturze pokarmu, czyli inspiracji, będącej zarówno tematem, jak i powodem do działania. Sam sposób znajdowania owych motywów, przemieszczania się w ślad za nimi, wydaje mi się niemożliwy do dokładnego opisania, głównie z tego powodu, że malarstwo nie posługuje się słowami. Dlatego więc postanowiłem podeprzeć się przykładami ludzi, dla których to właśnie słowo i sposób jego użycia zastępowało farbę i kolor.*

Ta autodeklaracja znakomicie oddaje rozumienie przez Chylaka czym jest proces twórczy, jako ciągłe dążenie do przekazu doskonałego, czytelnego i pozbawionego bestsellerowego banału.

Reasumując, po analizie dorobku artystycznego, organizacyjnego, działalności dydaktycznej oraz pracy doktorskiej pana magistra Mikołaja Chylaka, przygotowanej pod opieką promotorską profesora Wojciecha Cieśniewskiego, stwierdzam, że wspomniana praca stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne oraz potwierdza umiejętność prowadzenia przez wyżej wymienionego Kandydata samodzielnej pracy artystycznej. Uważam również, że przedstawiona przez pana Mikołaja Chylaka praca doktorska w pełni uzasadnia nadanie Mu stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne.

dr hab. Tomasz Nowak, prof/uczelni

